

TILGANGE TIL BEVARINGEN AF DET TYVENDE ÅRHUNDREDES KULTURARV

Madrid – New Delhi Dokumentet

2017

Approaches to the Conservation of Twentieth - Century Cultural Heritage
Madrid - New Delhi Document

Approaches to the Conservation of Twentieth - Century Cultural Heritage

Madrid - New Delhi Document

2017

© ICOMOS International Scientific Committee on Twentieth Century Heritage

Website: isc20c.icomos.org

Cover image: original artwork created by Maria Gabriela Quin

Graphic Design: Maria Gabriela Quin

ISBN 978-2-918086-63-5

The International Council on Monuments and Sites (ICOMOS) works through its International Scientific Committee on Twentieth-Century Heritage (ISC 20C) to promote the identification, conservation and presentation of twentieth-century heritage places.

ICOMOS is an international conservation non-government organisation of conservation professionals, which acts as UNESCO's adviser on cultural heritage and the World Heritage Convention.

FORORD

De store økonomiske, sociale, teknologiske og politiske udviklinger i det tyvende århundrede skabte uforudsete forandringer. To verdenskrige, den efterfølgende Kolde Krig, den Store Depression, og dekolonisering forandrede tilsammen samfundets strukturer betydeligt i løbet af det tyvende århundrede. Eskalerende urbanisering og voksende storbyer, accelereret teknologisk og videnskabelig udvikling og fremkomsten af massekommunikation og transport forandrede livsstil og arbejdsliv fundamentalt, og skabte bygninger og strukturer, bygningstyper og former uden fortilfælde i brugen af eksperimenterende materialer.

Industrialiseringen og mekaniseringen af landbruget skabte omfattende ændringer i landskabet. Alligevel er et fåtal af sådanne steder, skabt af disse turbulente begivenheder, fredet og beskyttet i kraft af deres værdi som kulturarv. Som en følge deraf, er for mange steder med kulturarvsinteresser fra det tyvende århundrede stadig i fare. Selvom påskønnelsen af modernismen fra midten af det tyvende århundrede i nogle regioner er stigende, er rækken af bygninger, strukturer, kulturelle landskaber og industrielle steder, karakteristiske for det tyvende århundrede, stadig truet af den generelle mangel på opmærksomhed og anerkendelse. Alt for ofte er de udsat for utilpassede ombygninger, eller ganske enkelt forsømmelse.

På grund af disse trusler udarbejdede ICOMOS International Scientific Committee (ISC20C) et udkast til metoder og principper for fortolkningen og forvaltningen af bygninger og bebyggelser fra det tyvende århundrede. Det ambitiøse mål var at tilvejebringe en international standard.

Dette affødte en livlig debat blandt medlemmerne i komiteen, der repræsenterer erfaring fra alle regioner i verden. Der blev afholdt konferencer, møder og konsultationer på internationalt plan. Den endelige tekst: Tilgange til Bevaringen af den Arkitektoniske Kulturarv i det Tyvende Århundrede, i daglig tale Madrid Dokumentet, blev præsenteret for den 17. ICOMOS Generalforsamling i Paris, og distribueret på spansk, fransk og engelsk for kommentarer og diskussion. Dokumentet blev oversat til mere end tolv sprog mellem 2011-2014, blandt andre russisk, italiensk, finsk, tysk, japansk, portugisisk, mandarin, hindi, baskisk og katalansk – en indikation af behovet for og brugen af et sådant internationalt vejledningsdokument.

En ny version på fire sprog blev offentliggjort ved den 18. ICOMOS generalforsamling i Firenze efter indarbejdelse af de modtagne kommentarer. Det stod dog klart, at en omfattende revidering – og en ny titel – var nødvendig for at inkludere andre typer af kulturarvstypologier fra det tyvende århundrede såsom kulturelle landskaber, industriområder og byområder. Et samarbejde med ICOMOS International Scientific Committee on Cultural Landscapes (ISCCL), ICOMOS International Committee on Historic Towns and Villages (CIVVIH), International Technical Committee for the Conservation of the Industrial Heritage (TICCIH) og ICOMOS International Scientific Committee on Energy, Sustainability and Climate Change (ISCES+CC) har resulteret i en udvidelse af begreberne.

Den tredje version, Tilgange til Bevaringen af det Tyvende Århundredes Kulturarv, vil blive præsenteret ved den 19. ICOMOS Generalforsamling i Delhi i december 2017 og indarbejde kommentarer og bidrag modtaget i løbet af konsulteringsperioden 2014-2017. Tak til alle, som har bidraget til denne proces.

Vi tilskynder alle, som er ansvarlige for forvaltningen og hyldest af verdens kulturarvssteder fra det tyvende århundrede til at bruge Tilgange til Bevaringen af det Tyvende Århundredes Kulturarv som de internationale retningslinjer og standarder for bevaring og forvaltning af kulturarvssteder fra det tyvende århundrede.

Sheridan Burke

President, ICOMOS ISC20C

November, 2017

The logo for ICOMOS ISC20C. It features the word "ICOMOS" written vertically in white capital letters on a dark green rectangular background. To the right of this background, the letters "SC" are written in a large, bold, dark green sans-serif font. Below "SC", the numbers "20C" are written in the same large, bold, dark green sans-serif font.

DOKUMENTETS FORMÅL

Forpligtelsen til at bevare og forvalte det tyvende århundredes kulturarvssteder er lige så vigtig som forpligtelsen til at bevare den betydningsfulde kulturarv fra tidligere tider.

Kulturarven fra det tyvende århundrede er i fare grundet mangel på påskønnelse og beskyttelse. Meget er allerede gået tabt og mere er i fare. Det er en levende kulturarv i stadig udvikling, som er essentielt at forstå, bevare, fortolke og forvalte hensigtsmæssigt for fremtidige generationer.

Tilgange til Bevaringen af det Tyvende Århundredes Kulturarv, søger at bidrage med den passende og respektfulde forvaltning af denne vigtige periode i kulturarven. Samtidig med at anerkende eksisterende kulturarvsbevaringsdokumenter, identificerer Tilgange til Bevaringen af det Tyvende Århundredes Kulturarv mange af problemstillingerne, som specifikt omfatter bevaringen af det tyvende århundredes kulturarv. Dokumentet dækker over en bred vifte af kulturarvstypologier, som typisk er anerkendt som bevaringsværdige heriblandt arkitektur, strukturer, vernakulær- og industriel kulturarv, kulturelle landskaber heriblandt historiske parker og haver, historiske urbane landskaber, kulturelle ruter og arkæologiske steder.

Dette dokument er rettet mod alle involverede i kulturarvsbevaring og forvaltningsprocesser som yder indflydelse på steder fra det tyvende århundrede.

Forklarende kommentarer er indarbejdet hvor nødvendigt, og en gloseliste fuldender dokumentet.

SKAB VIDEN OG FORSTÅELSE OM KULTUREL BETYDNING

Artikel 1: Identificer og vurder kulturel betydning

1.1: Brug accepterede identificerings- og vurderingskriterier.

I identifikationen og vurderingen af det tyvende århundredes kulturarvs betydning skal accepterede kulturarvskriterier tages i brug. Den kulturelle arv fra dette specifikke århundrede (inklusive alle dets elementer) er en fysisk dokumentation af dets samtid, steder og anvendelser. Kulturarvens kulturelle betydning kan ligge i håndgribelig karaktertræk, inklusive fysisk sted, perspektiver, design (for eksempel form og rummelige relationer; farveskemaer og kulturelle rodfastelser; konstruktionssystemer, tekstur, teknisk udstyr, ligeså vel som æstetiske kvaliteter). Betydning kan også ligge i anvendelsen, historiske, sociale, videnskabelige eller spirituelle associationer, eller i beviset for kreativ genialitet og/eller i dens uhåndgribelige værdier.

1.2: Identificer og vurder betydningen af individuelle bygninger, grupper af strukturer og kulturelle og historiske urbane landskaber.

For at forstå det tyvende århundredes kulturarv er det vigtigt at identificere og vurdere alle dets elementer, grupper af relaterede eller forbundne steder eller associerede kulturelle og historiske urbane landskaber, inklusive kulturarvens indbyrdes relation mellem mennesker, miljøet og steder som bidrager til dens betydning.

1.3: Identificer og vurder betydningen af interiør, udrustninger, associerede møbler og kunstværker, samlinger, udstyr og industrielt maskineri.

For at forstå betydning er det samtidig nødvendigt at identificere og vurdere interiør, udrustninger og associerede møbler, kunstværker, samlinger og udstyr og maskineri associeret med industrielle steder og kulturelle landskaber.

1.4: Anerkend og respekter strukturelle innovationer, former, konstruktionsteknikker og bygningsmaterialer.

Det tyvende århundrede var karakteriseret ved introduktionen af innovative former, strukturelle løsninger, bygningsmaterialer og konstruktionsteknikker. Disse skal identificeres og vurderes.

1.5: Identificer og vurder vigtigheden af omgivende miljø.

For at forstå hvordan kontekst bidrager til betydningen af et kulturarvssted, skal dets omgivende miljø identificeres og vurderes. Miljøet inkluderer ikke kun det fysiske/håndgribelige miljø, men også relationerne og interaktion (såsom visuelle, økologiske, historiske, rummelige) mellem stedet og dets omgivelser. Kulturarvssteder kan være en del af et komplekst system, hvor relationen strækker sig udover grænserne for det individuelle sted.

1.6: Identificer og vurder betydelige planlægningsbegreber og infrastruktur.

Hvad angår urbane bosættelser, industrielle steder og historiske urbane landskaber skal de forskellige planlægningsbegreber, metoder og ideer, som er relevante for deres udviklingsperiode, identificeres og deres betydning anerkendes, forvaltes og bevares. Dette inkluderer ligeledes de underliggende funktionelle infrastrukturer som faciliterede disse, såsom energi, vand og kloakering.

1.7: Vær proaktiv i skabelsen af fortegnelser vedrørende det tyvende århundredes kulturarv.

Det tyvende århundredes kulturarv skal proaktivt identificeres og vurderes gennem systematiske undersøgelser og fortegnelser, baseret på grundig forskning og studier foretaget af multidisciplinære grupper. Undersøgelser og fortegnelser skal tilvejebringe fundamentet for en beskyttende bevaring og forvaltningsparametre, inklusiv kulturarvspåvirkningsvurdering udviklet af de ansvarlige parter, inklusiv planlægnings- og kulturarvsautoriteter.

1.8: Brug komparativ analyse til at etablere kulturel betydning.

I vurderingen af det tyvende århundredes kulturarv skal komparative kulturarvssteder identificeres og vurderes for at kunne analysere og forstå relativ betydning.

IMPLEMENTER PLANLÆGNINGS- OG FORVALTNINGSMETODER FOR BEVARINGEN

Anvend passende planlægnings- og forvaltningsmetoder for bevaringen

2.1: Bibehold integritet gennem forståelsen af betydning før en given intervention.

Integriteten af det 20. århundredes kulturarv må ikke blive påvirket af utilpassede ændringer eller interventioner. Der er brug for tilstrækkelig forskning, dokumentation og analyse af et steds historie og betydning for at undgå, minimere eller afhjælpe en potentiel skadelig påvirkning.

For at forstå hvordan kulturel betydning manifesterer sig i det 20. århundredes kulturarv er der brug for vurderinger af hvordan dens forskellige egenskaber, elementer og værdier bidrager til dens betydning. Det er en essentiel forudsætning for at træffe de passende beslutninger som skal ligge til grund for varetagelsen, fortolkningen og bevaringen af dens autenticitet og integritet. Fordi steder og bebyggelser forandrer sig over tid, kan senere ændringer også rumme kulturel betydning. Forskellige tilgange og metoder til bevaringen kan derfor være nødvendige, selvom der er tale om et sted eller en individuel bebyggelse.

2.2: Maksimer potentialet for at indsamle information fra primærkilder.

De teknologiske fremskridt i 20. århundrede gjorde det muligt at producere en omfattende mængde dokumentation. For at kvalificeret at vurdere betydningen af et sted eller en bebyggelse, er det vigtigt at benytte disse kilder i indsamlingen af information.

I nogle tilfælde kan den originale designer, byggearbejder, planlægger, klient eller andre, som er nært beslægtede med et steds tilblivelse, være i stand til at levere førstehåndsinformation. Hvis relevant, skal deres viden altid opsøges. Mundtlige overleveringer skal foretages imens det stadig er muligt at indfange denne form for information. Mundtlige overleveringer skal bidrage til en forståelse for betydningen af et kulturarven. Når det kommer til en "skabers" synspunkt, skal man imidlertid integrere dette med varsomhed. For at sikre at alle værdier, som bidrager til betydning, kommer i betragtning, skal man nøjsomt vurdere den originale designintention i forhold til det fysiske sted "som fundet".

2.3: Brug planlægningsmetoder som kan vurdere kulturel betydning og som tilvejebringer fremgangsmåder der bevarer og respekterer betydningen før arbejdet påbegyndes.

Metoden som bliver brugt til at vurdere betydningen af det 20. århundredes kulturarv skal følge en kulturelt set passende bevarings- og planlægningsstilgang. For at udvikle retningslinjer som kan bevare, forvalte og fortolke den kulturelle betydning af kulturarven skal omfattende historisk forskning og betydningsvurdering inkluderes i processen. Det er afgørende at en sådan vurdering er fuldstændt før arbejdet påbegyndes. Det med hensigten at specificke retningslinjer for bevaringen er tilvejebragt til at vejlede i både udviklingen og forandringen af et pågældende sted. En plan for bevaringen såvel som forvaltningen skal ligeledes forberedes. Regionale kulturarvs-charter og stedsspecifikke deklamationer bevarings kan være relevant.

2.4: Etabler grænser for graden af accepteret forandring.

For klart at definere graden af accepterede ændringer ved et givent sted, skal ethvert udviklings- eller bevaringsprojekt etablere klare politikker og retningslinjer før enhver indgriben. En bevarings- og forvaltningsplan skal definere både de vigtige dele af et kulturarvssted, eventuelle sårbarheder som påvirker stedet, områderne på stedet hvor indgriben er mulig, den optimale brug af stedet og ligeledes hvilke bevaringsforanstaltninger der skal tages. En plan skal derudover tage hensyn til specifikke principper (sådan som arkitektoniske, planlægningsmæssige, strukturelle osv.) og teknologier, som blev anvendt i det 20. Århundrede.

2.5: Brug interdisciplinær ekspertise.

For at medtage alle de særpræg og værdier af kulturel betydning, som steder fra det 20. århundrede måtte rumme, er det nødvendigt med en interdisciplinære tilgang til planlægningen for bevaringen og forvaltningen af stedet. Der kan derfor være brug for specialister inden for moderne bevaringsteknologi og viden om specifikke materialer med formålet at undersøge anvendelsen og spredningen af ikke-traditionelle materialer og konstruktionsmetoder i det 20. århundrede. Specialister med ekspertise en given typologi som eksempelvis industriel kulturarv, kulturelle og historiske urbane landskaber osv. skal involveres i bevaringsprocessen.

2.6: Planlæg med vedligeholdelse og kontinuerlig forvaltning.

Iden kontinuerlige forvaltning af alle kulturarvssteder og bebyggelser er det vigtigt at planlægge med tilbagevendende forbyggende vedligeholdelse. Kontinuerlig og hensigtsmæssig vedligeholdelse og periodisk inspektion er konsekvent det bedste bevaringstiltag for ethvert kulturarvssted og reducerer omkostningerne for istandsættelse på længere sigt. En vedligeholdelsesplan kan hjælpe denne proces. For at kunne opretholde betydningen af kulturelle og historiske landskaber, er der brug for forvaltningsplaner der forvalter den kontinuerlige proces af evolution og forandring.

2.7: Identificer ansvarshavende for bevaringsarbejdet.

Det er vigtigt at identificere de ansvarlige parter for bevaringsarbejdet for det 20. århundredes kulturarv. Disse kan indbefatte, men er ikke begrænset til, ejere, forvaltere af kulturarvens aktiver, kulturarvsautoriteter, lokalsamfund, offentlige autoriteter, lokale offentlige forvaltninger, afdelinger for byplanlægning og beboere.

2.8: Arkivoptegnelser of dokumentation.

I forbindelse med indgriben i det 20. århundredes kulturarvs steder og bebyggelser er det vigtigt at dokumentere de nye ændringer til offentlig arkivering. Dokumentationsteknikker kan indbefatte mapping, fotografi, opmålte tegninger, mundtlige overleveringer, laserscanning, 3D modelering og prøver, samt dokumentationsprocesser målrettet industriel kulturarv og dens maskineri alt afhængig af omstændighederne. Arkivundersøgelser er en vigtig del af planlægningsprocessen for bevaringsarbejde. Ejere skal tilskyndes til at beholde arkiver og ligeledes at gøre disse tilgængelige for bevaring.

Ved enhver indgriben skal det særlige ved det individuelle sted eller bebyggelse samt de trufne

foranstaltninger dokumenteres på en passende måde. Dokumentation skal kunne fremvise stedets tilstand før, under og efter den pågældende indgriben. Sådant en dokumentation skal opbevares på et sikkert sted og i et opdateret reproducerbart medie. Dette hjælper i forbindelse med præsentationen og fortolkningen af stedet og kan derigennem øge forståelsen og fornøjelsen blandt brugere og besøgende. Hvis information i forbindelse med undersøgelsen af et givent kulturarvssted er ønsket, skal dette gøres tilgængeligt for de interesserede. Dette gælder også andre optegnelser og dokumentation.

UNDERSØG MODERNE MATERIALITET OG FYSISK PLANLÆGNING

Artikel 3: Undersøg det 20. århundrede kulturarvs tekniske og planlægningsmæssige aspekter.

3.1: Undersøg og udvikl specifikke istandsættelsesmetoder med henblik på byggematerialer og konstruktionsteknikker unikke for det 20. århundrede.

Det 20. århundredes byggematerialer og konstruktionsteknikker varierer ofte fra fortidens traditionelle metoder og materialer. Derfor er der et behov for at forske i samt udvikle specifikke istandsættelsesmetoder som passer til unikke konstruktionstyper. Nogle af trækkene ved kulturarven fra det 20. århundrede - især gældende for steder og bebyggelser efter midten af århundredet - kan påkalde sig særlige udfordringer ved istandsættelse. Dette kan skyldes brugen af nye eller eksperimentelle materialer og konstruktionsmetoder, eller ganske enkelt mangel på særlig professionel erfaring i dets istandsættelse. Originale/særlige materialer eller detaljer skal dokumenteres hvis de skal fjernes, og repræsentative prøver skal arkiveres.

Før enhver indgriben skal disse materialer nøje analyseres og mulige skader, synlige såvel som usynlige, skal identificeres og deres betydning forstås. Nogle eksperimentelle materialer kan have en kortere levetid sammenlignet med traditionelle materialer, og disse skal nøje analyseres. Undersøgelser af materialers tilstand og forfald skal udføres af passende og kvalificerede fagfolk. Disse skal anvende ikke-destruktive og nøje udvalgte ikke-indgribende metoder. Begræns desuden destruktiv analyse til det absolutte minimum. Nøjsom undersøgelse af aldringen af materialer fra det 20. århundrede kan blive påkrævet.

3.2: Undersøg og udvikl passende løsninger på de nye planlægningstilgange, som blev udviklet i det 20. århundrede.

Det 20. århundrede så udviklingen af mange nye og eksperimentelle former for byliv og bydesign. For at bibeholde betydningen af de kulturelle og historiske urbane landskaber skal bevaringspolitikker og udviklingsretningslinjer målrettet bevare de specifikke planlægningskemaer og tilgange som lægger til grund for disse urbane landskaber.

Artikel 4: Udvikl retningslinjer møntet på at bevare betydning.

4.1: Udvikl bevaringspolitikker baseret på forskning for at bevare og opretholde den kulturelle betydning ved et sted og brug disse politikker til at vejlede beslutningstagning i forvaltningen af ændringer i kulturarven.

FOR AT OPRETHOLDE KULTUREL BETYDNING SKAL FORANDRING KONTROLLERES

Artikel 5: Anerkend og kontroller det konstante pres, som bliver lagt for forandring.

5.1: At kontrollere forandringer er en essentielt del af bevaringsprocessen, omend det skyldes menneskelig påvirkning eller miljømæssige omstændigheder. Dette skal vedligeholde kulturel betydning, autenticitet og integritet ved kulturarven.

I nogle tilfælde er ændringer nødvendige for at opretholde et kulturarvssted eller bebyggelse. Individuel indgriben eller selvforstærkende forandringer kan have en negativ indflydelse på den kulturelle betydning ved kulturarven. Der hvor forandringer er nødvendige skal indvirkningen på et steds integritet og autenticitet altid vurderes og overvåges.

Artikel 6: Kontroller ændringer med nøjsomhed.

6.1: Indtag en varsom tilgang til forandring.

Gør kun så meget som nødvendigt og så lidt som muligt. En hvilken som helst indgriben skal være forsigtig. Omfanget af forandring skal minimeres. Anvend kun dokumenterede istandsættelsesmetoder og undgå behandling som kan forårsage skade på det historiske materiale såvel som den kulturelle betydning; istandsættelse skal anvende de mindst indgribende metoder som overhovedet muligt.

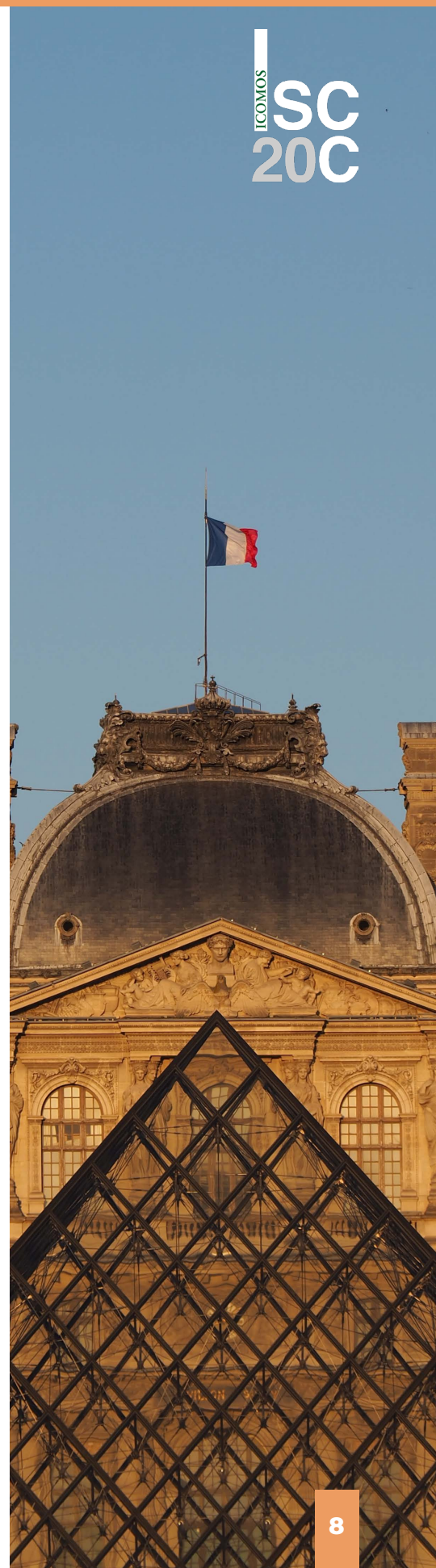
Under betingelse af at betydningen ikke bliver negativt påvirket, kan diskret indgriben komme på tale for at forbedre ydeevnen og funktionaliteten ved et sted eller en bebyggelse. Hvis en ændring i anvendelsen kommer skal en genanvendelse tage hensyn til bevaringen af den kulturelle betydning.

6.2: Vurder påvirkningen af kulturarven ved foreslåede ændringer op imod retningslinjer for bevaringen før påbegyndelse af arbejdet. Sigt efter at undgå eller mindske risikoen for en hvilken som helst negativ indvirkning.

Den kulturelle betydning ved et sted skal defineres og forstås, sådan at ethvert forslag om ændringer minimere eller undgår negativ indvirkning på kulturarven. Forskellige elementer, egenskaber og værdier kan have forskellige grader af tolerance over for ændringer. Dette skal vurderes og erkendes forud for udviklingen af forslag om tilpasning eller forandring, så et steds kulturelle betydning er forvaltet og bevaret.

6.3: Anvendelsen af standard bygnings- og reguleringskontroller kræver fleksible og innovative tilgange for at sikre passende bevaringsløsninger for kulturarven.

ICOMOS
ISC
20C

Anvendelsen af standardiserede lovmæssige såvel som bygningsmæssige kontroller (f.eks. adgangskrav, krav om sundheds- og sikkerhedskontrol, krav om brandsikkerhed, seismisk eftermontering, krav til landskaber, trafikkontrollering og foranstaltninger til at forbedre energieffektivitet) ville i nogle tilfælde skulle bruges fleksibelt med henblik på at bevare den kulturelle betydning. Grundig analyse og forhandling med de relevante autoriteter og eksperter skal sigte at undgå eller minimere enhver negativ påvirkning. Hver enkeltsag skal vurderes ud fra dets individuelle værdi.

Artikel 7: Ved tilføjelser og interventioner skal en respektfuld tilgang sikres.

7.1: Tilføjelser skal respektere et kulturarvssteds kulturelle betydning.

I nogle tilfælde er en intervention (som eksempelvis nye tilføjelser til en bygning eller have, en bygning som udfyldning af et byområde eller lignede) nødvendig for at sikre et steds eller en bebyggelses bæredygtighed. Nye tilføjelser skal designes så de respekterer et steds størrelse, placering, komposition, proportion, struktur, landskab, materialer, tekstur og farve. Dette skal altid baseres på nøje analyse. Tilføjelser til et sted skal altid være at skelne fra ældre dele. De skal være identificerbare ved nøje inspektion, men samtidig være i harmoni med det eksisterende; komplementere og ikke konkurrere, fortolke og ikke imitere.

7.2: En indgriben i kulturarven skal være designet på en måde, så den tager hensyn til den eksisterende karakter, størrelse, form, placering, det eksisterende landskab, eksisterende materialer, farver, patina samt detaljer.

En nøjsom analyse af forhenværende beplantning, bygninger og en understøttende fortolkning af deres design kan hjælpe med at opnå de passende designløsninger. At designe i en allerede eksisterende kontekst er imidlertid ikke lig med imitation af det omgivende.

Artikel 8: Vær bevidst om når anvendelse er en del af betydningen og forvalt stedet i overensstemmelse heraf.

Er der tale om funktionel anvendelse som en del af kulturarvens betydning skal bevaringen ligeledes sigte efter at opretholde denne anvendelse hvor muligt. Hvis en ny anvendelse er forslået som en del af opretholdelsen af et sted, skal eventuel forhenværende anvendelse eller funktion som har indflydelse på et steds betydning tydeligt fortolkes.

Artikel 9: Respekter et steds autenticitet samt integritet.

9.1: Enhver indgriben i kulturarven skal styrke og opretholde dens kulturelle betydning.

Hellere end at rekonstrueres skal betydningsfulde elementer repareres eller restaureres. At stabilisere, forstærke eller reparere betydningsfulde elementer er at foretrække frem for at erstatte dem. Hvor end det er muligt skal erstatningsmaterialer matches med det nuværende, men samtidig markeres eller dateres for at kunne skelne dem som værende nye.

Er et kulturarvssted, en bebyggelse eller deres vigtigste elementer gået tabt er rekonstruktion ikke at betragte som bevaringstiltag og kan derfor ikke anbefales. Imidlertid kan en begrænset rekonstruktion komme på tale, såfremt det re understøttet af dokumentation og bidrager til integriteten og/eller forståelsen af et kulturarvssted eller bebyggelse.

9.2: Respekter værdien af betydningsfulde ændringer indlejret eller foretaget gennem tiden og respekter aldersbestemt patina.

Den kulturelle betydning ved et sted eller en bebyggelse som historisk vidnesbyrd er hovedsageligt baseret på dets oprindelige eller særegne materielle egenskaber og/eller dets u håndgribelige værdier, hvilket definerer kulturarvens autenticitet. Den kulturelle betydning af et oprindeligt kulturarvssted, eller senere interventioner, tilføjelser, landskabselementer eller nye elementer,

afhænger imidlertid ikke alene af deres alder. Senere ændringer kan have erhvervet sig deres egen kulturelle betydning, og disse skal anerkendes og respekteres i beslutninger angående bevaringen og udviklingen af et sted.

Alder skal være til at skelne ved alle interventioner og ændringer som har fundet sted i tidens løb skal, og skal være påviseligt i ændringernes patina. Dette er et vigtigt princip vedrørende størstedelen af materialer som blev anvendt i det 20. århundrede.

Indhold, inventar, tilpasninger, maskineri, udstyr, kunstværker, beplantninger eller landskabselementer som bidrager til den kulturelle betydning af kulturarven skal hvor muligt altid beholdes på et givent kulturarvssted eller bebyggelse.

FORVALT KULTURARVEN MED HENSYN TIL MILJØMÆSSIG BÆREDYGTIGHED

Artikel 10: Tag hensyn til miljømæssig bæredygtighed.

10.1: Der skal tages hensyn til at opnå en passende balance mellem miljømæssig bæredygtighed og energieffektivitet og den nødvendige bevaring af en given kulturel betydning ved et sted.

Kulturarven fra det 20. århundrede ligger under for et stadigt stigende pres om at blive mere energieffektivt, og kulturarvens bygninger og steder skal også fungere så effektivt som muligt. Den kulturelle betydning (inklusiv funktion og anvendelse) skal imidlertid hvor muligt ikke påvirkes u hensigtsmæssigt af energibesparrende foranstaltninger.

Bevaringen skal tage hensyn til moderne tilgange til miljømæssig bæredygtighed. En indgriben i kulturarven skal udføres med bæredygtige metoder og produkter, som understøtter dets bevaring og udvikling samt den kontinuerlige forvaltning af stedet. For at opnå en praktisk og afbalanceret løsning som kan sikre et sted eller en bebyggelsesbæredygtighed er rådgøring med alle involverede parter nødvendig. Alle tænkelige muligheder i forbindelse med en indgriben, forvaltning og fortolkning af den kulturelle betydning af et sted samt dets bredere kontekst skal bevares for fremtidige generationer.

For at planlægge en energimæssig eftermontering, er det essentielt først at forstå en eksisterende bygnings energimæssige ydeevne. Undersøg specifikke tekniske metoder, systemer og materialer med henblik på at identificere passende løsninger til en eventuel eftermontering. Der hvor de oprindelige materialer har fejlet skal potentialet for at erstatte eller reparere materialerne med mere energieffektive alternative udforskes. Dette skal dog kun ske, hvis ikke det har negative konsekvenser for den kulturelle betydning af stedet eller bebyggelsen.

Påvirkning fra vedvarende energikildesystemer såsom vindturbiner, solceller eller vandfangere på kulturelle og historiske bylandskaber skal vurderes og undgås, minimeres eller formindskes.

10.2: Promover og kommuniker hensigtsmæssige energibevaring og miljømæssig bæredygtige praksisser for det 20. århundredes kulturarv.

Forskning i udviklingen af miljømæssigt bæredygtige materialer, systemer og praksisser for det 20. århundredes kulturarv skal tilskyndes.

Støt og tilskynd til undervisningstiltag, som integrerer en tilgang til bevaringen af det 20. århundredes kulturarv som balancere bevaringen af kulturel betydning med behov for miljømæssig bæredygtighed.

FORTOLK, KOMMUNIKER OG OPBYG KAPACITET.

Artikel 11: Promover og hyld det 20. århundredes kulturarv med samfundet som helhed.

11.1: Kommuniker den kulturelle betydning til et bredt publikum.

Professionelle skal tilskynde til engageret dialog med nøglepublikummer og interessenter som hjælp i fortolkningen og forståelsen af det 20. århundredes kulturarv, dets steder samt bevaring.

11.2: At fremvise og fortolke kulturarven er essentielle dele af bevaringsprocessen.

Udgiv og distribuer forskning og bevaringsplaner for det 20. århundredes kulturarv og promover arrangementer og projekter inden for passende professioner og et bredere publikum hvor muligt.

11.3: Fortolkning er en nøgleaktivitet i kulturarvsbevaringen.

Fortolkning er et essentielt redskab til at øge offentlighedens værdsætning af kulturarvssteder og bebyggelser fra det 20. århundredes. Fortolkningen spiller ligeledes en vigtig rolle i at dokumentere forandringer samt at forklare den kulturelle betydning.

11.4: Støt professionelle uddannelsesprogrammer i at opbygge kapacitet og egenskaber som understøtter bevaringen af det 20. århundredes kulturarv.

Uddannelser og professionel oplæring fra mange tænkelige discipliner skal inkludere principperne for bevaringen af det 20. århundredes kulturarv. Ligeledes skal dets specifikke udfordringer herunder forståelsen af betydning, tekniske og materiale udfordringer og sikring af miljømæssig bæredygtighed adresseres.

ORDLISTE

Tilpasning betyder at forandre et sted eller en bebyggelse for at passe til den eksisterende anvendelse eller foreslåede nye anvendelse (*Burra Charter, 2003*).

Kendetegn ved et sted indbefatter dets fysiske placering, form, materiale og anvendelse, det planlægningsmetoder, design (inklusive farveskemaer), konstruktionssystemer og teknisk udstyr, såvel som dets æstetiske kvaliteter.

Autenticitet refererer til et kulturarvssteds eller bebyggelses evne til på en troværdig måde at udtrykke dets kulturelle betydning gennem dets materielle kendetegn og immaterielle værdier. Det afhænger af typen af kulturarvsstedet og dets kulturelle kontekst.

Bevaring refererer til alle de processer som indebærer at passe på et kulturarvssted eller bebyggelse, med det formål at beholde dets kulturelle betydning (fra *Burra Charteret, 2013*).

Bevaringsplan er et dokument brugt som rammesætning for forvaltningen af et sted inklusiv enhver fremtidig ændring af stedet. Det indbefatter identificering af et givnets kulturarvssteds betydning, eventuelle begrænsninger, hvordan betydningen er sårbar over for forandring, samt identificere politikker til at bevare betydningen for fremtiden. I nogle lande bruges begrebet **bevaringsplan** (i stedet for conservation management plan), selvom dette i nogle tilfælde udelukkende henfører til fysiske og materielle bevaringssspørgsmål. Se også **forvaltningsplan**.

Kulturelle landskaber repræsenterer værker, som er kombinationen af natur og menneskeheden, hvilket ses i evolutionen af det menneskeskabte samfund og bosættelser over tid, som respons til fysiske begrænsninger og/eller muligheder som kommer af det naturlige miljø samt gradvise sociale, økonomiske og kulturelle kræfter, både eksternt og internt. Der er tre kategorier af kulturelle landskaber: designede (såsom historiske haver), landskaber som har udviklet sig over tid (såsom landbrug og bylandskaber) og associative (hvor det naturlige landskab er associeret med åndelige, kunstneriske eller sociale værdier).

Kulturelle ruter er enhver kommunikationsrute, det være sig land, vand eller andre typer som er fysiske afgrænsede og ligeledes karakteriseret ved at have den egen specifikke dynamik og historiske funktionalitet og som har et specifikt og veldefineret formål (*ICOMOS Charter on Cultural Routes, 2008*).

Kulturel betydning (også forkortet til **betydning**) refererer til æstetisk, historisk, videnskabelig, social og/eller åndelig værdi for forhenværende, nutidige eller fremtidige generationer. Kulturel betydning er indlejret i kulturarvsstedet selv, dets kendetegn, dets omkringliggende omgivelser, materiale, anvendelse, associationer, betydninger, dokumentationer, relaterede steder eller relaterede genstande. Kulturarvssteder kan have en række af betydninger for forskellige individer og grupper.

Elementer ved et kulturarvssted eller bebyggelse kan inkludere dets opsætning/planlægning, interiør, monteringer, associerede møbler og kunstværker; omgivelser og landskaber.

Miljømæssig bæredygtighed refererer til på lang sigt at beholde og/eller forbedre kvaliteten af naturlige og menneskeskabte miljøer ved at tage hensyn til relaterede faktorer og processer.

Materialitet henviser til et sted fysiske materie og inkluderer elementer, inventar, indhold og genstande og naturlige elementer. Materialitet kan også definere rum og udsigter (*Burra Charter, 2013*).

Historisk have henviser til et designet landskab som indarbejder arkitektoniske og gartnerimæssige elementer og som er værdsat for dets historiske, æstetiske og sociale betydning.

Historisk urbant landskab er et urbant område forstået som resultatet af en bys historiske lag af både kulturel og naturmæssig værdi. Det er tilmed defineret ved kendetegn som inkluderer den bredere urbane kontekst og dets geografiske position og omgivelser. Konteksten består bl.a. af stedets topografi, geomorfologi, hydrologi og naturlige træk, det byggede miljø, både det historiske og nutidige, dets infrastruktur både under og over jorden, dets åbne rum og haver, dets arealanvendelse og rumlige organisering, dets anskuelser og visuelle forhold, såvel som andre elementer ved de urbane strukturer. Det indbefatter ligeledes sociale og kulturelle praksisser og værdier, økonomiske processer og immaterielle aspekter ved kulturarven som relaterer sig til diversitet og identitet (*UNESCO Recommendation on the Historic Urban Landscape, 2011*).

Industrielt kulturarv refererer til bebyggelser, strukturer, komplekser, områder og landskaber såvel som relaterede maskinerier, genstande eller dokumenter som rummer bevis for forhenværende eller kontinuerlige industrielle produktionsprocesser, udvinding af råmaterialer, deres omdannelse til varer og de hertil relaterede energi-, vand og transportinfrastrukturer (*Dublin Principles, 2011*).

Immateriel kulturarv henviser til praksisser, repræsentationer, udtryk, viden, egenskaber – såvel som instrumenter, genstande, artefakter og de hertil associerede kulturelle rum – lokalbefolkninger, grupper og, i nogle tilfælde, individer anerkender som en del af deres kulturarv. **Immaterielle værdier** kan indbefatte historiske, sociale, videnskabelig eller åndelig associationer, eller kreativt geni.

Integritet er et begreb som vurderer kulturarven samt dets elementer og værdier på dets helhed og i hvilken grad det står intakt. En undersøgelse af betingelserne for et kulturarvssteds integritet kræver derfor en vurdering af, i hvilken grad stedet eller bebyggelsen:

- a. Inkluderer alle de elementer som er nødvendige for at udtrykke dets værdi
- b. Sikre en fuldendt repræsentation af de træk og processer som formidler ejendommens betydning
- c. Lider af negative påvirkninger grundet udvikling og/eller forsømmelse

Fortolkning refererer til det fulde spektrum af potentielle aktiviteter, som er møntet på at højne den offentlige bevidsthed eller styrke forståelsen af kulturarvssteder og bebyggelser. Disse aktiviteter kan indbefatte trykte og elektroniske publikationer, offentlige forelæsninger, installationer på stedet eller andetsteds som er direkte relateret til stedet, uddannelsesprogrammer, aktiviteter i de forskellige lokalbefolkninger, og kontinuerlig forskning, uddannelse, og evaluering selve fortolkningprocessen (*ICOMOS Charter for the Interpretation and Presentation of Cultural Heritage Sites, 2008*).

Intervention er forandringer eller tilpasninger inklusiv ændringer af et steds både fysiske og immaterielle kendetegn.

Vedligeholdelse henviser til den kontinuerlige og beskyttende pleje af materialer og omgivelser ved et kulturarvssted eller bebyggelse, og skal skelnes fra istandsættelse.

Forvaltningsplan er et dokument der, ligesom en **bevaringsplan**, bruges som en rammesætning for forvaltningen af et sted inklusiv dets fremtidige forandringer. Dokumentet kan dog også have et bredere fokus. Forvaltningsplaner er almindeligt anvendt i forvaltningen af kulturelle landskaber, hvor den kontinuerlige aktive forvaltning er den primære del af bevaringen.

Sted er i dette dokument brugt til at beskrive et geografisk defineret område af betydning for kulturarven. Det inkluderer genstande, rum og udsigter, monumenter, bygninger, strukturer,

arkæologiske bebyggelser, historiske urbane landskaber, kulturelle landskaber, kulturelle ruter og industrielle bebyggelser. Et sted kan have både fysiske og immaterielle dimensioner. Se lige **bebyggelse** hvilket er en underkategori af sted.

Præsentation betegner den nøje planlagte kommunikation af fortolkende indhold gennem en ordning af fortolkende information, fysisk adgang, og fortolkende infrastruktur ved et kulturarvssted eller bebyggelse. Indholdet kan overbringes gennem en række af tekniske midler, inklusiv elementer som informationstavler, museumdisplays, formaliserede gåture, forelæsninger og guidede ture, og multimedie-apps og hjemmesider. Disse er dog ikke krav og ligeledes ikke en udtømmende liste (*ICOMOS Charter for the Interpretation and Presentation of Cultural Heritage Sites, 2008*).

Rekonstruktion betyder at tilbageføre et sted til at ligne en velkendt tidligere tilstand gennem brugen af nye materialer.

Istandsættelse kan involvere restaurering eller rekonstruktion af eksisterende og/eller nyt materiale med formålet at tilbageføre elementer til en funktionel tilstand.

Restaurering betyder at tilbageføre et sted til at ligne en velkendt tidligere tilstand ved at fjerne tilvækster eller ved at samle eksisterende elementer igen med kun minimal brug af nye materialer.

Reversibilitet betyder at en intervention grundlæggende kan fortrydes og gøres om uden at dette forårsager forandringer eller ændringer i det basale historiske materiale. I de fleste tilfælde er reversibilitet ikke absolut og kan variere.

Miljø eller omgivende miljø refererer til det umiddelbare og udvidede miljø som er en del af, eller bidrager til, betydningen og den særegne karakter ved et sted eller en bebyggelse.

Bebyggelse er den valgte oversættelse af det engelske "site". I dette dokument er det brugt i betydningen et defineret område med kulturarvsbetydning. Det er en underkategori af sted, og inkluderer monumenter, arkæologi, bygninger, strukturer, rum og haver. Det kan have både immaterielle samt håndgribelige dimensioner.

FODNOTER

1) Relevante ICOMOS, UNESCO og andre nøgleorganisationers dokumenter og chartere indbefatter:

- *International Charter for the Conservation and Restoration of Monuments and Sites (The Venice Charter), 1964*
- *The Florence Charter - Historic Gardens, 1981*
- *The Washington Charter - Charter for the Conservation of Historic Towns and Urban Areas, 1987*
- *The Eindhoven Statement, DOCOMOMO, 1990*
- *The Nara Document on Authenticity, 1994 and Nara +20, 2014*
- *Principles for the Analysis, Conservation and Structural Restoration of Architectural Heritage, 2003*
- *Xi'an Declaration on the Conservation of the Setting of Heritage Structures, Sites and Areas, ICOMOS, 2005*
- *ICOMOS Charter on Cultural Routes, 2008*
- *ICOMOS Charter on the Interpretation and Presentation of Cultural Heritage Sites, 2008*
- *The Valletta Principles for the Safeguarding and Management of Historic Cities, Towns and Urban Areas, 2011*
- *ICOMOS / TICCIH Principles for the Conservation of Industrial Heritage Sites, Structures, Areas and Landscapes - Dublin Principles, 2011*
- *Australia ICOMOS Charter for Places of Cultural Significance, The Burra Charter, 2013 and associated Guidelines*
- *Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, UNESCO, 2016*

2) Xi'an Declaration on the Conservation of the Setting of Heritage Structures, Sites and Areas, ICOMOS, 2005.

3) For eksempel, Texto de Mexico 2011 og Moscow Declaration, 2006.

4) I nogle tilfælde har materialer som er blevet brugt til bebyggelser i det 20. århundrede en kortere levetid end traditionelle materialer. Mangel på bevaringstiltag og viden om de passende istandsættelsesmetoder baseret på materialets kendetegn kan betyde, at de har brug for mere drastisk indgriben end traditionelle materialer og de kan ligeledes have brug for yderligere indgriben i fremtiden.

5) Fjernelse er uacceptabelt med mindre det er det eneste redskab hvormed, man kan sikre deres sikkerhed og bevaring. De skal returneres hvor og når deres omstændigheder tillader det.

6) United Nations, New Urban Agenda, 2017

7) UIA (International Union of Architects) Architectural Education Commission Reflection Group.

ILLUSTRATIONER

Page 1: Guggenheim Museum New York (1959), Frank Lloyd Wright. Photo: © Joe Dudeck on Unsplash

Page 5: Christ the Redeemer (1931), Paul Landowski. Photo: © Andrea Leopardi on Unsplash

Page 8: Louvre Pyramid (1989), I. M. Pei. Photo: © Rafael Garcin on Unsplash

Page 11: Kaedi Regional Hospital (1992), Fabrizio Carola. Photo: © Alexis Doucet, CC BY-SA 3.0 <<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>>, via Wikimedia Commons

The design of the document was done by Maria Gabriela Quin, master student at Brandenburg University of Technology in Cottbus (BTU).

The logo features the word "ICOMOS" written vertically in white on a dark green rectangular background. To the right of this, the letters "SC" are stacked above "20C", all in a large, bold, dark green sans-serif font.

ICOMOS
SC
20C

To learn more about the work of the ISC20C or how to join as a member, visit
isc20c.icomos.org